

Kort om bidrag och stöd till

Barn och ungdomar med funktionsnedsättningar

Kort om bidrag och stöd till

Barn och ungdomar med funktionsnedsättningar

Kort om bidrag från A-Ö

Adresser och telefonnummer	36
Aktivitetsersättning	11
Assistansersättning	8
Barnkonventionen	33
Barn- och elevombudet	26
Barnombudsmannen	26
Barnomsorg	14
Bilbarnstol	29
Bilstöd	13
Bistånd enligt socialtjänstlagen	19
Blöjor	30
Bostadsanpassningsbidrag	14
Bostadstillägg	11
Diskrimineringsombudsmannen	26
Ferievårdbidrag	8
FN:s standardregler	35
FN:s konvention	34
Fonder	25
Forum Funktionshinder	26
Fritidshem	14
Funktionshinder/funktionsnedsättning	5
Färdtjänst	15
Förlängt barnbidrag	11
Förskola	14
Försäkringar	25
Försäkringskassan	6
Förvaltare	20
Förvaltningslagen	4
Föräldrapenning	9
God man	20
Habiliteringscenter	5
Handikappersättning	12
Handikappupplysningen	27
Hjälpmedel	27

Hjälpmedelinstitutet	29
ICF	5
Individuell plan	18
Klara Mera	28
Kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionshinder, KBH	18
Kommunen	14
Kontaktdagar	10
Körkortsutbildning	13
Lagen om assistansersättning (LASS)	9
Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)	18
Närståendepenning	12
Omprovning	6
Parkeringstillstånd	21
Patientnämnden	23
Patientvägledare/patientombudsman	23
Prisbasbelopp	7
Resor	29
Riksfärdtjänst	17
Sjukresor	29
Socialstyrelsen	23
Socialtjänstlagen (SoL)	19
Studiehjälp	31
Särskilt pensionstillägg	13
Taltjänst	27
Tandvård	31
Teletal	28
Texttelefon/alternativ telefoni	28
Tillfällig föräldrapenning	9
Tolk	5
Tolktjänst	28
Trängselskatt	22
Vårdbidrag	7
Vårdguiden	32
Åtgärdsprogram	30
Överklaga	4

.....

Detta är en kortfattad information om bidrag och stöd till barn och ungdomar med funktionsnedsättningar i Stockholms län. Uppgifterna är aktuella januari 2012 och för sammanställningen ansvarar Stockholms läns landsting, Forum Funktionshinder, telefon 08-123 350 10, texttelefon 08-123 350 40, e-post: forumfunktionshinder@sll.se

.....

Saknar du något som du tycker borde finnas med? Hör av dig till oss!

Denna broschyr finns i pdf-format på www.handikappupplysningen.se
Du kan också beställa broschyren på www.publicerat.habilitering.nu

Vill du veta mer? Kontakta kuratorn på habiliteringscentret. Du kan också ringa till telefonrådgivningen vid Forum Funktionshinder.

Myndigheter har serviceskyldighet

Enligt förvaltningslagen ska myndigheter lämna upplysningar, vägledning, råd och annan hjälp i frågor som rör deras verksamhetsområde. Frågor från enskilda ska besvaras så snart som möjligt. Myndigheter ska sträva efter att uttrycka sig lättbegripligt och ärenden ska handläggas så snabbt som möjligt. Handläggaren ska också informera om dina rättigheter. Om du vänt dig till ”fel” myndighet ska du få hänvisning till ”rätt instans”.

Rätt att överklaga

Vissa beslut går att överklaga om du är missnöjd. Mer information kan du få från den myndighet som fattat beslutet, från telefonrådgivningen vid Forum Funktionshinder eller en kurator på habiliteringscentret.

Du kan få hjälp av en tolk

Om du inte behärskar svenska språket eller är allvarligt hörsel- eller talskadad kan du få hjälp av en tolk vid kontakt med myndigheter.

Vad menas med funktionsnedsättning och funktionshinder?

Att ha en funktionsnedsättning innebär att man har en nedsatt funktionsförmåga. Det kan gälla fysisk, psykisk eller intellektuell funktion. Den som har en funktionsnedsättning blir mer eller mindre funktionshindrad utifrån hur miljön är utformad och vilket bemötande man får. Miljön kan anpassas, hjälpmedel kan användas och genom stöd och behandling kan följden av en funktionsnedsättning begränsas och funktionshindret minska. Det är brister i miljön som skapar ett funktionshinder.

ICF är Världshälsoorganisationens (WHO) modell och klassifikation för att beskriva hälsa och funktionshinder. Den svenska titeln är ”Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa”. Syftet med ICF är att det ska vara ett gemensamt språk för att beskriva funktionstillstånd och funktionshinder i relation till hälsa. ICF kan till exempel användas när man ska bedöma olika behov och vid utvärdering. Du kan läsa mer på Socialstyrelsens webbplats www.socialstyrelsen.se

Habiliteringscenter ger råd, stöd och behandling

På landstingets habiliteringscenter arbetar arbetsterapeuter, kuratorer, logoped, psykologer, sjukgymnaster och specialpedagoger. De ger råd, stöd och behandling till barn och ungdomar med rörelsehinder, utvecklingsstörning, autism samt vissa andra medfödda eller tidigt förvärvade funktionsnedsättningar. Vanligen får man kontakt med ett habiliteringscenter via läkarremiss.

Det finns habiliteringscenter för barn och ungdomar i olika delar av Stockholms län. Dessutom finns det verksamheter som är länsövergripande till exempel Autismcenter, Aspergercenter, Dövblindteamet, ADHD-center, Datateket och Hjärnskadecenter. På Habilitering & Hälsas webbplats www.habilitering.nu hittar du mer information om habiliteringscentren och övrig verksamhet inom Habilitering & Hälsa. Telefonnummer finns på sidan 36.

Försäkringskassan

Här kan du läsa om bidrag- och stödformer som du söker via Försäkringskassan. Mer information kan du få från Försäkringskassan via deras webbplats www.forsakringskassan.se eller om du vill ha personlig service kan du ringa kundservice på telefon 0771-524 524. Personer som är döva och hörselskadade får hjälp via förmedlingstjänsten som nås från texttelefon på nummer 90 160.

På webbplatsen finns mycket information och många självbetjäningstjänster. Försäkringskassan ger också ut broschyrer och faktablad om de olika bidragen. En del av Försäkringskassans information är anpassad till lätt svenska och finns också översatt till andra språk. Det går att beställa information på talkassett, CD eller i punktskrift. För de flesta bidrag krävs läkarintyg som styrker funktionsnedsättningen och behovet av hjälp. Om du behöver ett särskilt stöd i frågor om sjukförsäkring och förmåner vid funktionsnedsättning kan du få en personlig handläggare som hjälper dig. Den personliga handläggaren finns med genom hela ärendet och kan också ge stöd i andra kontakter med Försäkringskassan.

Försäkringskassans personal kan hjälpa dig att formulera din ansökan. Innan Försäkringskassan fattar beslut i ett ärende ska beslutsunderlaget med förslag till beslut skickas till dig för eventuella synpunkter. Du har sedan ett antal dagar på dig att höra av dig till Försäkringskassan med synpunkter.

Begära omprövning/överklaga

Du kan begära omprövning/överklaga Försäkringskassans beslut om du inte är nöjd med beslutet. Ett tjänstemannabeslut omprövas av Försäkringskassan och du får sedan ett omprövningsbeslut. Är du fortfarande inte nöjd kan du överklaga till förvaltningsrätten och sedan eventuellt vidare till högre instans.

Prisbasbelopp

Prisbasbeloppet är ett belopp som fastställs av regeringen för ett år i taget efter en beräkning av Statistiska centralbyrån. Många ersättningar och bidrag är knutna till prisbasbeloppet och bestämda till en viss procent av det. Prisbasbeloppet för år 2012 är 44 000 kr.

Vårdbidrag

Du som är förälder till ett barn med funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom kan ansöka om vårdbidrag. Ett krav är att barnet/ungdomen behöver särskild tillsyn och vård i minst sex månader och/eller att du har särskilda merkostnader på grund av barnets/ungdomens funktionsnedsättning eller sjukdom. Du kan få vårdbidrag från att barnet är nyfött och längst till och med juni månad det år barnet/ungdomen fyller 19 år.

Merkostnader är utgifter för sådant som behövs extra på grund av barnets/ungdomens funktionsnedsättning eller sjukdom. Det kan vara till exempel behandlingskostnader, extra slitage på kläder eller kostnad för speciell mat. Du kan få vårdbidrag enbart för merkostnader, exempelvis om ditt barn har fått assistansersättning. Merkostnaderna ska då uppgå till minst 36 % av prisbasbeloppet, det vill säga minst 15 840 kronor för år 2012.

Du kan få helt, tre fjärdedels, halvt eller en fjärdedels vårdbidrag beroende på hur stort tillsyns- och vårdbehov ditt barn har.

Helt vårdbidrag	9 167 kronor per månad
Tre fjärdedels vårdbidrag	6 875 kronor per månad
Halvt vårdbidrag	4 583 kronor per månad
En fjärdedels vårdbidrag	2 292 kronor per månad

Vårdbidraget förutom merkostnadsdelen räknas som en skattepliktig inkomst och ger pensionsrätt. Men den räknas inte som sjukpenninggrundande inkomst. Merkostnaderna är varken skattepliktiga eller pensionsgrundande.

Om tillsyns- och vårdbehovet för ditt barn är så stort att helt vårdbidrag ska betalas ut kan du också få ersättning för eventuella merkostnader utöver helt vårdbidrag. Merkostnaderna ska då uppgå till minst 18 % av prisbasbeloppet, 7 920 kr/år.

Om det finns flera barn/ungdomar med funktionsnedsättning i samma familj ser man till det samlade merarbetet och de sammanlagda merkostnaderna. På så sätt kan du få vårdbidrag även om varje barn/ungdom för sig inte skulle ge rätt till vårdbidrag. Vid gemensam vårdnad kan utbetalning av vårdbidraget delas mellan er föräldrar om båda tar del i vården av barnet/ungdomen.

Om ditt barn tillfälligt vårdas på sjukhus eller annan institution får du behålla vårdbidraget under högst sex månader. Om barnet/ungdomen är svårt sjukt kan du få vårdbidrag under ytterligare sex månader. Det krävs då att du är närvarande på sjukhuset eller institutionen regelbundet och ofta.

Om ditt barn bor hemma ibland/Ferievårdbidrag

Bor ditt barn på elevhem, vid statlig specialskola eller till exempel ett riksgymnasium, kan du få löpande vårdbidrag grundat på den tid ditt barn tillbringar i hemmet. Om ditt barn bor i ett annat hem kan du få ferievårdbidrag för de dagar som barnet är hemma.

Om du får vårdbidrag kan du inte samtidigt få tillfällig föräldrapenning för samma vård- och tillsynsbehov som du får vårdbidrag för.

Några brukarorganisationer har gjort en lathund som du kan använda när du ansöker om vårdbidrag. Du kan hitta den via organisationens webbplats, till exempel www.fub.se och www.autism.se

Assistansersättning

Assistansersättning är en rättighet för personer som har stora och varaktiga funktionsnedsättningar och behöver personlig assistans för sin dagliga livsföring. För att få assistansersättning ska man behöva personlig assistans med de så kallade grundläggande behoven mer än 20 timmar per vecka. Med grundläggande behov menas hjälp med personlig hygien, att klä på och av sig, att äta, att meddela sig med andra personer eller annan hjälp som kräver ingående kunskaper om funktionsnedsättningen. Barn som är mycket vårdkrävande kan ha rätt till personlig assistans. Det gäller barn som har ett omfattande omvårdnadsbehov hela dygnet eller stor del av dygnet och flera funktionsnedsättningar samtidigt. Assistansersättning lämnas inte för tid när barnet vistas i barnomsorg eller skola om det inte finns särskilda skäl.

För att kunna få assistansersättning så måste man ingå i någon av följande grupper:

- Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.
- Personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder orsakad av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
- Personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder, som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen.

Lagen om assistansersättning (LASS) har från och med den 1 januari 2011 ersatts av socialförsäkringsbalken (SFB). Socialförsäkringsbalken är en sammanhållen och heltäckande socialförsäkringslag. Kapitel 51 i SFB handlar om assistansersättning. Assistansersättning kan påverka rätten till vårdbidrag och handikappersättning. Om behovet av assistans är mindre än 20 timmar/vecka kan du söka personlig assistans enligt LSS via kommunen (se sidan 18).

Tillfällig föräldrapenning för barn upp till 12 år

Tillfällig föräldrapenning kan du få om du behöver vara hemma från jobbet för att ta hand om ditt barn när barnet är sjukt eller när ordinarie vårdare är sjuk. Tillfällig föräldrapenning kan dessutom betalas ut vid besök på barnavårdscentral, folktandvård, barn- och ungdomspsykiatrisk mottagning (BUP) och vid besök på habiliteringscenter. Även om ditt barn inte är med vid besöket på habiliteringscentret kan du få ersättning, om besöket är ett led i barnets behandling.

Du kan också få tillfällig föräldrapenning för att delta i en föräldrakurs som anordnas av habiliteringen eller landstinget.

Du kan få tillfällig föräldrapenning för en hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels dag, beroende på hur mycket du måste avstå från att arbeta.

Har du vårdbidrag kan du inte få tillfällig föräldrapenning för samma vård- och tillsynsbehov som du får vårdbidrag för.

Tillfällig föräldrapenning för barn som fyllt 12 men inte 16 år

I vissa fall kan du få tillfällig föräldrapenning för ett barn som är 12 - 16 år. En förutsättning är att barnets behov av vård eller tillsyn är större än vad som i allmänhet är fallet för barn i motsvarande ålder. Behovet av vård eller tillsyn ska styrkas med läkarutlåtande. Har du vårdbidrag för barnet kan du inte få tillfällig föräldrapenning för samma vård- och tillsynsbehov som du får vårdbidrag för. Men du kan få tillfällig föräldrapenning när barnet blir akut sjukt i en annan sjukdom eller när grundsjukdomen förvärras. Du kan också få ersättning när ett barn som i vanliga fall klarar sig självt, drabbas av en allvarlig sjukdom eller funktionsnedsättning och behöver föräldrarnas omsorg under en begränsad tid eller vid läkarbesök.

För ett barn med långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning kan Försäkringskassan i förväg pröva och ge förhandsbeslut om att barnet ska omfattas av tillfällig föräldrapenning även efter 12 års ålder.

Tillfällig föräldrapenning för barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Om ditt barn omfattas av LSS har du rätt till 10 kontaktdagar per år. Dagarna kan tas ut från barnets födelse till dess barnet fyller 16 år.

Kontaktdagarna kan användas vid föräldrautbildning, invänjning eller besök i skola, daghem eller liknande. Dessa dagar kan tas ut av båda föräldrarna för samma barn och tid. Det finns inte något krav att barnet ska vara med vid besöken.

Föräldrar till barn som omfattas av LSS kan också få ersättning för vård av ett barn som fyllt 16 men inte 21 år om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete på grund av barnets sjukdom. Man kan alltså få ersättning när ett barn med långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning blir akut sjukt i en annan sjukdom eller om grundsjukdomen förvärras.

Om barnet har fyllt 21 år och går i särskolans gymnasieutbildning eller annan särskild gymnasieskola för rörelsehindrade kan tillfällig föräldrapenning betalas ut till och med vårterminens slut det år barnet fyller 23 år.

Allvarligt sjukt barn

Föräldrar till ett allvarligt sjukt barn under 18 år kan få tillfällig föräldrapenning under ett obegränsat antal dagar. Det gäller när barnet är så allvarligt sjukt att det finns ett påtagligt hot mot barnets liv.

Aktivitetsersättning

Aktivitetsersättning ska ge ekonomisk trygghet för dig som är mellan 19-29 år och som har en varaktig nedsättning av arbetsförmågan. Om du på grund av funktionsnedsättning behöver förlängd skolgång kan du också få aktivitetsersättning. Under den tid som du får aktivitetsersättning kan du gå på utredning, rehabilitering eller delta i aktiviteter. Försäkringskassan kan hjälpa till att planera för olika aktiviteter. Syftet är att förbättra arbetsförmågan eller att aktiviteten ska påverka din sjukdom eller din funktionsnedsättning på ett positivt sätt.

Exempel på aktiviteter kan vara att delta i föreningsverksamhet, att ägna sig åt en hobby eller social träning för att öva dagliga rutiner. Det kan också vara grundläggande utbildning eller kontakter med arbetslivet. Aktivitetsersättning är alltid tidsbegränsad och du får den under längst tre år i taget. Ersättningen kan vara hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels beroende på arbetsförmågan. Studerande som får aktivitetsersättning på grund av förlängd skolgång får alltid hel ersättning.

Bostadstillägg

Bostadstillägg är ett inkomstprövat tillägg och kan vara aktuellt om du har aktivitetsersättning. Bostadskostnad och inkomst påverkar bostadstilläggets storlek.

Förlängt barnbidrag

När ett barn fyllt 16 år upphör det allmänna barnbidraget. Istället kan du få förlängt barnbidrag, om barnet går i grundskola, specialskola, särskola eller motsvarande. Det förlängda barnbidraget betalas ut till och med den månad barnet slutar i denna typ av skola. Beloppet motsvarar barnbidraget och betalas ut 12 månader/år.

Handikappersättning

Du som har en funktionsnedsättning kan få handikappersättning från och med 1 juli det år du fyller 19 år.

För att få handikappersättning måste funktionsförmågan vara så pass nedsatt att du:

- behöver tidskrävande hjälp av annan person i ditt dagliga liv
- behöver hjälp av en annan person för att kunna förvärvsarbeta eller studera.

Du måste behöva hjälpen under minst ett år.

Du kan också få handikappersättning om du har merkostnader på grund av din sjukdom eller funktionsnedsättning.

Försäkringskassan väger samman hjälpbehov och merkostnader när de beslutar om rätten till ersättning.

Betydande merkostnader till följd av funktionshinder kan ensamma grunda rätt till handikappersättning. Merkostnaderna bör uppgå till minst 28,5 procent av prisbasbeloppet för att anses vara betydande.

En person som är blind eller saknar ledsyn har alltid rätt till handikappersättning. Det gäller även personer som är döva eller har en grav hörselskada.

Handikappersättningen är 36, 53 eller 69 % av prisbasbeloppet. Beloppet beror på hjälpbehov och merutgifter. Ersättningen är skattefri.

Närståendepenning

Om du avstår från att arbeta för att vårda en svårt sjuk närstående person kan du få närståendepenning. Med svårt sjuk menas en livshotande sjukdom. Vården kan ske i hemmet, på sjukhus eller liknande. Som närstående räknas anhöriga och närstående vänner.

Närståendepenning kan betalas ut i högst 100 dagar sammanlagt för den person som vårdas. Dagarna i närståendepenningen tillhör den som vårdas, inte den som får ersättningen. Är ni flera som hjälper till med att vårda samma person får ni dela på dagarna.

Särskilt pensionstillägg

Förälder, född 1953 eller tidigare kan få ett särskilt pensionstillägg till ålderspensionen. Han eller hon ska ha avstått från förvärsarbete under minst sex år för att vårda ett sjukt eller funktionshindrat barn över 16 år.

Bilstöd

Den som på grund av varaktig funktionsnedsättning har stora svårigheter att förflytta sig eller att anlita allmänna kommunikationer, kan få bidrag för att skaffa bil eller annat transportmedel. Det kan gälla personer som är beroende av olika hjälpmedel exempelvis rullstol. Även vid svårare astmatiska besvär eller andra allvarliga tillstånd kan bidrag ges. Föräldrar som har ett barn med funktionsnedsättning kan i vissa fall ha rätt till bilstöd om de behöver bilen för att kunna åka tillsammans med barnet.

Som förälder räknas även den som är vårdnadshavare för barnet, som håller på att adoptera barnet eller har tagit hand om barnet för minst tre år framåt. Du räknas också som förälder om du bor ihop med en förälder till barnet och ni är eller har varit gifta alternativt har eller har haft gemensamma barn. Bilstöd kan även vara bidrag för att bekosta en anpassning av bilen samt körkortsutbildning.

Körkortsutbildning för personer med funktionsnedsättning

Du som fått beslut om bilstöd kan få bidrag till körkortsutbildning om du är beroende av bil för att:

- kunna arbeta
- kunna studera
- genomgå rehabilitering med aktivitetsstöd eller rehabiliteringsersättning.

Du ska också vara arbetslös eller riskera att bli arbetslös. Körkortsutbildningen ska dessutom kunna leda till att du får ett arbete som pågår minst sex månader.

Kommunen

Din kommun ansvarar för att ni får stöd och hjälp så att ni kan leva ett så normalt liv som möjligt. Kommunen ska informera om sin verksamhet.

Här kan ni läsa om stöd och rättigheter som ni kan söka via kommunen.

Barnomsorg - förskola/fritidshem

Barn som är i behov av särskilt stöd i sin utveckling har rätt till plats i förskola eller fritidshem. Detta står i Skollagen 8 kap. 9 §. Verksamheten i förskola/fritidshem ska utgå från varje barns behov. Barn som behöver särskilt stöd ska få det.

Bistånd

Se socialtjänstlagen sid 19.

Bostadsanpassningsbidrag

Om du eller familjen behöver anpassa er bostad på grund av en funktionsnedsättning kan ni ansöka om bostadsanpassningsbidrag. Bidraget kan till exempel användas till att ta bort trösklar, byta ut badkaret mot en dusch eller ordna en ramp vid entrén. Bidraget söks hos kommunen och är inte inkomstprövat.

Bidraget omfattar i princip alla fysiska, psykiska och intellektuella funktionsnedsättningar, till exempel att man har svårt för att gå, att minnas eller har en utvecklingsstörning. Nedsättningen ska vara bestående eller åtminstone långvarig. För att få bidraget måste en arbetsterapeut, en läkare eller någon annan sakkunnig intyga att anpassningen är nödvändig.

Vid byte av bostad får man bidrag till kostnadskrävande bostadsanpassning endast om det finns särskilda skäl. Habiliteringscentrets arbetsterapeut kan hjälpa till med råd och stöd vid ansökan.

För den som bor i Stockholms kommun finns en särskild Bostadsanpassningsavdelning tel. 08-508 27 614, säkrast klockan 9-12 vardagar.

Avslag på ansökan om bostadsanpassning kan överklagas hos förvaltningsrätten.

Boverket har tillsyn över denna verksamhet.

Färdtjänst/särskild kollektivtrafik

Barn och ungdomar som har väsentliga svårigheter att förflytta sig eller att åka med den allmänna kollektivtrafiken kan ansöka om färdtjänst. Färdtjänstresor kan ske med Närtrafiken som trafikeras av mindre bussar, tillgänglig allmän kollektivtrafik, vanlig taxi eller rullstolstaxi (specialfordon). Vill ni ta en ”bil på gatan” (resa som inte är förbeställd) behöver ni ha speciella biljetter.

Ansökan

Du ansöker om färdtjänst hos din kommun. I allmänhet krävs ett läkarintyg som styrker det medicinska behovet. Kommunen gör en utredning och färdtjänstavdelningen fattar beslut. Om du inte är nöjd med beslutet kan du överklaga hos förvaltningsrätten.

Färdtjänstkort och resor

Den som fått tillstånd för färdtjänst får ett personligt färdtjänstkort. Är du under 25 år har du rätt till obegränsat antal resor. Den som har färdtjänstkort kan också resa hur mycket han eller hon vill med SL och Närtrafiken och får dessutom ta med en medresenär gratis vid dessa resor.

Samplanering

En färdtjänstresa kan samplaneras av Färdtjänsten, vilket innebär att du reser tillsammans med andra resenärer och du måste därför beräkna att resan kan ta längre tid än om du reser ensam. Bilen kan om resan är samplanerad komma upp till 20 minuter efter avtalad tid om den andra resenären hämtas först och en omvägstid på 20 minuter kan uppstå. Du kan om du inte vill samplaneras beställa en bil för eget bruk. Då betalar du 50% av taxameterpriset direkt till föraren efter avslutad resa.

Ledsagare till barn

Barn under 12 år har rätt till ledsagare utan föregående ansökan. Barn under 7 år får, av säkerhetsskäl inte resa med färdtjänst utan ledsagare.

Ledsagare

Om du inte klarar av att resa med färdtjänst själv kan du ansöka om att ha med dig en ledsagare. Du måste själv ordna ledsagaren. Om det finns särskilda skäl kan du få ha fler än en ledsagare. Den hjälp du behöver i samband med på- och avstigning, användning av säkerhetsbälte, hantering av bagage och rullstol ska föraren ge.

Medresenär

Den som inte har rätt att ta med en ledsagare på färdtjänstresan, kan ta med en medresenär. Du betalar en fastställd avgift per resa för medresenären. Det finns ett särskilt högkostnadsskydd för medresenärsavgifterna. Avgiften kommer på månadsräkningen.

Om du har rätt till en eller fler ledsagare men vill ta med dig ytterligare fler betalar du 50% av taxameteravgiften. Denna egenavgift betalas direkt till föraren vid avslutad taxiresa. Reser du med rullstolstaxi (specialfordon) faktureras du halva priset av resan. Avgiften kommer då på månadsräkningen. Det finns inget högkostnadsskydd för denna särskilda avgift.

Den som har rätt till färdtjänst får om det finns plats i bilen ta med sig barn och syskon som inte fyllt 18 år utan att det kostar något. Först ska en anmälan göras till färdtjänstsavdelningen.

Avgifter

Priset för en färdtjänstresa är 70 kr per påbörjade 30 km. Räkningen för färdtjänstresorna kommer en gång i månaden. För färdtjänstresor gäller högkostnadsskydd, det vill säga kostnaden per månad överstiger inte kostnaden för SL:s periodkort för kollektivtrafik. Det är reducerat pris för barn upp till 20 år samt vuxna med ålderspension, aktivitets-, sjuk- eller handikappersättning.

Om du vill ta en ”bil på gatan” (resa som inte är förbeställd) måste du ha särskild biljett för detta. Biljetterna kan du beställa från färdtjänstens kundservice. Då kan du mot särskild avgift ta en taxibil som är märkt med färdtjänstens F-dekal. Särskild avgift ingår inte i högkostnadsskyddet.

Resegaranti

Om färdtjänstfordonet inte har kommit efter minst 20 minuter från bokad hämtningstid kan du ringa Färdtjänstens resegaranti. Telefonnummer är 0200-77 66 55. Resegarantin hjälper då till att så snabbt som möjligt få fram ett fordon. Du har även möjlighet att ta en vanlig taxi och betala resan själv. Resan får inte vara påbörjad förrän efter 20 minuter från beställd hämttid. För att få ersättning måste originalkvittot skickas in till färdtjänsten inom tre månader. Gäller det rullstolstaxi/specialfordon ska du kontakta den leverantör du beställt din resa av eller 0200-77 66 55 för att få hjälp.

Frågor

Frågor om färdtjänst besvaras av färdtjänstens kundservice tel. 08-720 80 80. Personlig beställning av färdtjänsttaxi i Stockholms län görs på tel. 08-555 781 00. Automatbeställning via telefon kan göras på tel. 0200-11 44 11. Beställning av rullstolstaxi/specialfordon görs till upphandlad leverantör eller till beställningscentralen för rullstolstaxi/specialfordon tel. 08-720 80 00.

Andra alternativ för att beställa resor samt mer information om färdtjänsten hittar du på **www.fardtjansten.sll.se**

Riksfärdtjänst

Riksfärdtjänsten ska ersätta merkostnader för personer med stora och varaktiga funktionsnedsättningar vid resa utanför länet. En resa med riksfärdtjänst sker normalt med reguljärt flyg, tåg, buss eller båt och med kommunal färdtjänst på avrese- och ankomstorten. I vissa fall måste hela resan göras med taxi eller specialfordon. Om det behövs en ledsagare med på resan kan man få ledsagarens kostnad betald genom riksfärdtjänsten. När det gäller barn under 18 år prövar man ansökan i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionsnedsättning.

Man ansöker om riksfärdtjänst hos kommunen. Om man inte är nöjd med kommunens beslut om riksfärdtjänst kan beslutet överklagas hos förvaltningsrätten.

Kommunalt bostadsbidrag för funktionshindrade, KBH

Kommunalt bostadsbidrag för funktionshindrade, KBH, är ett bidrag till hyran. Du som har en funktionsnedsättning eller har ett barn med en funktionsnedsättning ska kunna välja en praktisk bostad. Den blir ibland lite dyrare. KBH finns bara i ett fåtal kommuner och de kommuner som har KBH har olika regler. Kontakta din kommun för mer information.

LSS – lag om stöd och service till vissa funktionshindrade

LSS är en rättighetslag och innebär ett kompletterande stöd för personer med omfattande och varaktiga funktionshinder. Lagen innehåller tio särskilda insatser. Samtliga insatser utom råd och stöd söks hos kommunen.

- Råd och stöd - se under habiliteringscenter sid 5
- Personlig assistans - se även assistansersättning sid 8
- Ledsagarservice
- Kontaktperson
- Avlösarservice
- Korttidsvistelse
- Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år
- Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdom
- Boende med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
- Daglig verksamhet

Om du inte är nöjd med ett beslut om insats enligt LSS kan du överklaga.

Individuell plan

Den som får insatser enligt LSS ska erbjudas att få en individuell plan. I den individuella planen ska beslutade och planerade insatser redovisas.

Barnperspektiv

När åtgärder rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas. När en insats rör ett barn ska barnet få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Nya bestämmelser om Lex Sarah i LSS

I LSS finns bestämmelser om att anställda inom LSS- verksamheter måste rapportera om missförhållanden och risker om missförhållanden till den som bedriver verksamheten. Det kan till exempel gälla bostad med särskild service, ledsagarverksamhet och avlösarservice.

Ett informationsblad ”kort om LSS” kan beställas från Forum Funktionshinder **www.publicerat.habilitering.nu**

Kurator eller kommunens/ stadsdelsförvaltningens LSS-handläggare eller motsvarande kan lämna mer information om LSS.

Socialtjänstlagen, SoL

Socialtjänstlagen är den lag som reglerar socialtjänstens verksamhet i din kommun. Där står att kommunen ska verka för att människor med funktionshinder får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Vissa delar i socialtjänstlagen riktar sig särskilt till personer som har funktionshinder.

Bistånd

Om man inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt har man enligt socialtjänstlagen rätt till hjälp och stöd från samhället. Detta kallas bistånd och kan vara ekonomisk hjälp eller socialt stöd. Exempel på socialt stöd är ledsagning, bostad med särskild service, hjälp i hemmet och avlösarservice. Du ansöker om bistånd hos kommunen. Om du inte är nöjd med kommunens beslut om bistånd kan du överklaga hos förvaltningsrätten. Kommunerna har möjlighet att bevilja ytterligare bistånd om det finns skäl, men sådana beslut kan inte överklagas.

Nya bestämmelser om Lex Sarah i socialtjänstlagen

I socialtjänstlagen finns bestämmelser om att anställda inom socialtjänstens verksamheter måste rapportera om missförhållanden och risker om missförhållanden till den som bedriver verksamheten. Det kan till exempel gälla bostad med särskild service, ledsagarverksamhet och avlösarservice.

Broschyren ”Kort om socialtjänstlagen” kan beställas från Forum Funktionshinder eller via **www.publicerat.habilitering.nu**

God man/förvaltare

Alla blir myndiga vid 18 års ålder. Ungdomar som då inte klarar av att tillvarata sina intressen kan behöva en god man eller förvaltare. Så här säger lagen (Föräldrabalken 11 kap. 4 §):

”Om någon på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att

- bevaka sin rätt,
- förvalta sin egendom eller
- sörja för sin person, skall rätten, om det behövs, besluta att anordna godmenskap för honom eller henne.”

Vad ska en god man göra?

Den gode mannen kan hjälpa till med att sköta ekonomin, se till att huvudmannen har ett bra boende och bevaka hans eller hennes behov av vård, social service med mera. Den gode mannen är även skyldig att försöka rätta till brister. Huvudman kallas den som har en god man.

Vem kan bli god man?

I lagen står att en person som är rättrådig, erfaren och lämplig kan utses till god man.

Vem kan ansöka?

Den som behöver en god man kan själv ansöka om det. Även föräldrar och nära släkting kan göra ansökan. Den som fått en god man behåller sin rättshandlingsförmåga. Det innebär att han eller hon har full rätt att bestämma över sina egna angelägenheter och sin egendom.

Förvaltare

Om det inte är tillräckligt med en god man kan man utse en förvaltare. En förvaltare har inom ramen för sitt uppdrag ensam bestämmanderätt över huvudmannens egendom.

Var ansöker man om god man/förvaltare?

Ansökan om god man/förvaltare lämnas hos kommunens överförmyndare eller hos tingsrätten.

Arvode

God man/förvaltare har rätt till ett arvode. Överförmyndaren beslutar om arvodets storlek och om arvodet skall betalas av den som har god man/förvaltare eller av kommunen.

Parkeringstillstånd för rörelsehindrade

”För rörelsehindrade personer kan ett särskilt parkeringstillstånd utfärdas. Tillståndet kan utfärdas både till rörelsehindrade som själva kör motordrivna fordon och till andra rörelsehindrade som regelbundet behöver hjälp av föraren utanför fordonet. Ett tillstånd får endast utfärdas till en rörelsehindrad som har ett varaktigt funktionshinder som innebär att han eller hon har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand” (13 kap 8 § trafikförordningen).

För barn och andra som själv inte kan köra krävs att sökande har ett regelbundet behov av föraren utanför fordonet.

Parkeringstillstånd söker man i den kommun där man är folkbokförd. Om man inte är folkbokförd i Sverige ansöker man i den kommun där man vistas. Ni som bor i Stockholms stad kan vända er till Kontaktcenter Stockholm tel. 08-508 265 00.

Ansökan sker på en speciell blankett och ett aktuellt läkarintyg bör bifogas ansökan. Kommunens beslut kan överklagas till Länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut kan i sin tur överklagas hos Transportstyrelsen. Ett parkeringstillstånd gäller i hela landet.

Ett parkeringstillstånd för rörelsehindrade som följer EU:s gemenskapsmodell gäller inom hela EU. Det ger rätt att nyttja de parkeringsförmåner som gäller i respektive EU land. Kommunen kan ge information om villkoren för hur parkeringstillståndet kan användas i de olika medlemsstaterna i EU.

Hämta och lämna passagerare utan parkeringstillstånd

I trafikförordningen finns ett undantag som innebär att man får stanna bilen trots förbud att parkera enligt de lokala trafikföreskrifterna i respektive kommun. Det gäller vid transport av någon som är sjuk eller rörelsehindrad och om omständigheterna kräver det och särskilt försiktighet iakttas. Bilen får inte hindra andra eller orsaka trafikfara.

Befriad från trängselskatt

Den som har ett parkeringstillstånd för rörelsehindrade kan undantas från trängselskatt. Ansökan ska göras hos Skatteverket. Undantaget från skatteplikt gäller så länge som parkeringstillståndet är giltigt.

Om du har synpunkter eller klagomål

Patientvägledare/Patientombudsman

Om du har synpunkter eller klagomål som rör vård och behandling bör du först tala direkt med ansvarig personal. Om problemet inte blir löst eller om du inte får svar på dina frågor kan du kontakta chefen för verksamheten. På Karolinska Universitetssjukhuset Solna och Huddinge, Danderyds sjukhus, Södersjukhuset, S:t Görans sjukhus, finns även patientvägledare/patientombudsmän att vända sig till. Deras uppgift är att tillvarata patienternas intressen, hjälpa patienter och anhöriga att föra fram sina synpunkter för att lösa eventuella problem som uppstått.

Patientnämnden

Patientnämnden är en fristående och opartisk instans. Hit kan patienter, anhöriga och personal vända sig med problem i samband med vård och behandling. Patientnämnden utreder vad som skett, föreslår lösningar, informerar och vid behov hänvisar till rätt instans. Adressen är Patientnämndens förvaltning, Box 175 35, 118 91 Stockholm, tel. 08-690 67 00, e-post: registrator@pan.sll.se Webbadress www.patientnamndenstockholm.se

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen är nationell tillsynsmyndighet för all vård och omsorg i Sverige. Detta innefattar verksamheterna enligt LSS, socialtjänsten samt hälso- och sjukvården. Om du är missnöjd med en insats ska du i första hand framföra klagomål till personalen eller den arbetsledare/chef som ansvarar för personalens insatser. Om du inte får gehör för dina synpunkter eller om du tycker att det finns allvarliga brister i en verksamhet kan du vända dig till Socialstyrelsen. Socialstyrelsens webbadress är www.socialstyrelsen.se Telefon 075-247 30 00

Om du blivit felbehandlad eller fått en skada kan du anmäla händelsen till Socialstyrelsen som är skyldig att utreda. De kan följa upp och se till att brister inom vården rättas till, tel. 075-247 30 00 socialstyrelsen@socialstyrelsen, Anmälan skickas till Socialstyrelsen Enskilda klagomål, 106 30 Stockholm

Ekonomisk ersättning vid vårdskada

Om du vill ha ekonomisk ersättning för felbehandling eller vårdskada ska du vända dig till någon av patientförsäkringarna. Gäller det vård som bekostas av landstinget så ska du kontakta Landstingets Ömsesidiga Försäkringsbolag, telefon 08-551 010 00. Webbadress **www.patientforsakring.se**. Om det gäller andra vårdgivare så vänd dig till vårdgivaren för att få reda på var den är försäkrad.

Annat som kan vara bra att veta

Fonder

Att söka bidrag från en fond kan vara en idé om ni behöver pengar till något som inte bekostas av samhället men som kan underlätta er vardag. Det kan till exempel vara ett speciellt hjälpmedel eller pengar till en rekreationsresa.

Information om fonder kan du hitta

- på Handikappupplysningens webbplats **www.handikappupplysningen.se**
- i fondböcker som finns på många bibliotek
- hos Stockholms läns landsting som förvaltar många fonder. Kurator på sjukhusen brukar kunna ge information om dessa.
- i länsstyrelsernas stiftelsedatabas, **www.lst.se**

Försäkringar

Att teckna försäkring för barn som har en funktionsnedsättning är ofta svårare. En del försäkringsbolag tecknar inte försäkringar för barn med vissa funktionsnedsättningar, andra kräver högre premie eller har undantagsklausul.

Om du har fått nej vid ansökan om individuell barnförsäkring kan du ofta teckna en barnförsäkring via facket, arbetet eller andra organisationer. Det kallas för gruppförsäkring. Gruppförsäkring innebär att försäkringsbolaget har avtal med företrädare för en grupp. Försäkringen är likadan för alla i gruppen. En sådan barnförsäkring tecknas normalt utan hälsoprövning. Om du är medlem i en funktionshindersorganisation så hör med dem om de har träffat överenskommelse med något försäkringsbolag.

Forum Funktionshinder har tillsammans med Konsumenternas Försäkringsbyrå sammanställt ett informationsblad om försäkringar för barn med funktionsnedsättning. Bladet finns att ladda ner eller kan beställas via **www.publicerat.habilitering.nu** Du kan också ringa Forum Funktionshinder på telefonnummer 08-123 350 10, texttel. 08-123 350 40

Konsumenterna Försäkringsbyrå

Konsumenternas försäkringsbyrå ger råd om försäkringar utan att det kostar dig något. De gör också jämförelser mellan olika försäkringar. De har telefonnummer 0200-22 58 00, www.konsumenternas.se

Diskrimineringsombudsmannen

Diskrimineringsombudsmannen (DO) är en statlig myndighet som arbetar mot diskriminering och för allas lika rättigheter och möjligheter. Det gör DO främst genom att se till att diskrimineringslagen följs. Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering som har samband med till exempel funktionsnedsättning. De tar emot och utreder anmälningar om diskriminering. De ska också ge råd om hur man kan främja lika rättigheter och arbeta förebyggande mot diskriminering. www.do.se

Barnombudsmannen

Barnombudsmannen (BO) är en statlig myndighet som ska företräda barns och ungas rättigheter och intressen utifrån FN:s barnkonvention. De bevakar hur barnkonventionen efterlevs i samhället och ska föreslå förändringar i lagar och förordningar när de ser brister i tillämpningen.

BO arbetar generellt för barn och ungas rättigheter och får inte överpröva andra myndigheters beslut. De kan informera om vilka regler som gäller och vart man kan vända sig för att få hjälp.

www.barnombudsmannen.se

Barn- och elevombudet

Det är nolltolerans mot kränkningar i skolan. Barn- och elevombudet (BEO) ska se till att skolorna följer den del av skollagen som handlar om kränkande behandling. BEO kan också föra barns och elevers talan när de varit utsatta för kränkningar i skolan, och skolan inte gjort sitt bästa för att förhindra kränkningarna. www.skolinspektionen.se

Forum Funktionshinder

Forum Funktionshinder är Habilitering & Hälsas informationscenter med bibliotek, rådgivning, kurser och arrangemang. Centret är öppet för alla. Där kan du låna böcker, ställa frågor och hämta informationsmaterial. Biblioteket har telefonnummer 08-123 350 30

www.forumfunktionshinder.se

Forum Funktionshinderns rådgivning

Rådgivningen svarar på frågor som rör funktionshinder. Telefontjänsten är öppen vardagar kl. 8-16.30, tel. 08-123 350 10, texttel. 08-123 350 40. Du kan också ställa frågor via e-postadressen forumfunktionshinder@sll.se

På webbplatsen **www.handikappupplysningen.se** finns information om stöd och rättigheter, fritidsaktiviteter, aktuella händelser etc.

Hjälpmedel

Barn och ungdomar med funktionsnedsättning kan vid behov få olika hjälpmedel för att klara vardagen bättre. Ordination fordras från till exempel läkare, arbetsterapeut, logoped, audionom, synpedagog eller sjukgymnast. I Hjälpmedelsguiden finns information om vilka olika typer av hjälpmedel som ni kan få från Stockholms läns landsting. De flesta hjälpmedlen är kostnadsfria. De ägs av landstinget och ni lånar dem. **www.hjalpmedelsguiden.sll.se**

Telefonnumren till Hjälpmedelscentralerna

Hjälpmedel Stockholm på Långbro, Bergtallsvägen 10 i Älvsjö tel. 08-616 48 00.

Sodexo hjälpmedelsservice Rissneleden 6 i Hallonbergen, Sundbyberg, tel. 08-578 852 00

Hjälpmedel för barn och ungdomar som är synskadade

Stockholms Syncentral Sabbatsberg, Dalagatan 9, tel. 08- 123 365 00

Hjälpmedel för barn och ungdomar som är hörselskadade/döva

Hörselhabiliteringen barn & ungdom, Rosenlund, Tideliussgatan 12, Stockholm, tel. 08-616 57 00

Taltjänst

Taltjänst hjälper dig över 18 år som har tal-, röst- och/eller språkskada. Taltjänst kan hjälpa dig med olika typer av kontakter och följa med vid exempelvis läkarbesök och på olika möten. Taltjänst hjälper till med talstöd, telefonstöd och läs- och skrivstöd. Taltjänst nås på telefonnummer 08-123 351 20, Fax 08- 123 496 37, e-post: taltjanst@sll.se. Webbadressen är **www.habilitering.nu/taltjanst**

Teletal

Teletal är en telefonitjänst för dig som talar otydligt, har svårt att minnas eller behöver hjälp med att anteckna vad som sägs eller ringer någon som har sådana svårigheter. Teletaltolken finns med under samtalet och tolkar när det behövs. Öppet vardagar kl 8-20, helger kl 12-16, tel. 020-22 11 44. **www.teletal.se**

Tolktjänst

Om du är döv, hörselskadad eller dövblind kan du få tolkhjälp i de flesta sammanhang, tel. 08-123 359 50, texttelefon: 08-123 359 90, fax: 08-123 496 70, bildtelefon: tc.stockholm@sip.nu, e-post: tolkcentralen@sll.se. **www.habilitering.nu/tolkcentralen**

Alternativ telefoni

Den som har svårt att höra eller tala i vanlig telefon kan få hjälp med texttelefon eller andra alternativa lösningar via landstingets enhet för alternativ telefoni, tel 08-616 56 23, texttelefon 08-616 62 93, fax 08-616 56 28, bildtelefon at.sthlm@t-meeting, e-post: alternativ.telefoni@karolinska.se **www.karolinska.se/alternativ-telefoni**

Klara Mera

Klara Mera är ett kunskapscenter för kognitivt stöd inom Rehabilitering och Hälsa. Klara Mera arbetar med råd och konsultation till enskilda personer med kognitiva svårigheter, de ger information och utbildning om kognitivt stöd samt utvecklar produkter och metoder för kognitivt stöd. Telefonnumret är 08-123 351 10, webbadress **www.habilitering.nu/klaramera**

IdéTorget

IdéTorget är en öppen drop-in verksamhet på Rosenlund. Dit kan man vända sig för att få tips och idéer inom området datorbaserat stöd. På IdéTorget finns datorer, programvara, styrsätt och annan anpassad teknik för personer med funktionsnedsättning. Mer information om deras verksamhet och öppettider hittar du på webbplatsen **www.habilitering.nu/idetorget**

Hjälpmedelsinstitutet

Hjälpmedelsinstitutet är ett nationellt kunskapscentrum som arbetar för att förbättra livskvaliteten för människor med funktionsnedsättning med hjälp av bra hjälpmedel och genom att öka tillgängligheten. På deras webbplats www.hi.se hittar du Hjälpmedelstorget där det bland annat finns lista på tillgängliga lekplatser i länet, information om lekredskap och byggtips när man planerar att bygga lekplatser. Hjälpmedelsinstitutet har också ett specialbibliotek om funktionsnedsättningar, hjälpmedel och tillgänglighet. Telefonnumret till Hjälpmedelsinstitutet är 08-620 17 00, texttelefon 08-759 66 30.

Bilbarnstolar

Behöver du information om bilbarnstolar för barn med funktionsnedsättningar, kan du vända dig till Trafikverkets förarprovskontor i Farsta. Där finns även en utställning med de vanligaste modellerna av bilbarnstolar för barn med rörelsehinder.

Ring till Aleksandar Milatovic på telefon 08-683 32 12 eller Jan Wennerström på telefon 08 - 683 32 13 för att boka tid.

Resor

Färdtjänst se sid 15

Riksfärdtjänst se sid 17

Sjukresor/resor till läkare/tandläkare, sjukgymnast, habiliteringscenter etc.

Om ditt barn behöver vård på sjukhus, vårdcentral eller besöka ett habiliteringscenter kan ni ansöka om sjukresa. Det ska finnas medicinska skäl till att ni inte kan åka med allmänna kommunikationer. En sjukresa kan ske med egen bil, taxi eller specialfordon. Ni betalar högst 140 kr (egenavgiften) för en enkel resa oavsett längd. För att få en sjukresa krävs ett tillstånd från vårdgivaren, till exempel läkaren, tandläkaren, sjukgymnasten eller kurator. Om ditt barn har färdtjänst har ni alltid rätt till sjukresor med sjukreskort. Ni ska kunna visa upp ett giltigt färdtjänstkort för vårdgivaren.

Sjukresorna med taxi samplaneras och måste därför beställas per telefon.

Sjukreskort

Om ditt barn beviljats sjukresor med taxi eller specialfordon får ni ett sjukreskort från vårdgivaren. Kortet laddas med det antal resor som ni fått tillstånd för. När ni beställer sjukresor ska ni säga sjukreskortsumret och ni måste ha med sjukreskortet för att få resa.

Högekostnadsskydd

Högekostnadsskydd innebär att ni betalar upp till 1400 kronor för sjukresor under tolv månader från första resdatum. När ni har betalat upp till högekostnadsbeloppet ser Färdtjänstens kundservice att ni inte behöver betala för sjukresan. Ni får inget frikort i handen utan datasystemet håller reda på när ni ska börja betala igen.

Vill du veta mer?

Om du har frågor om sjukresor kan du vända dig till Färdtjänstens kundservice, telefon 08-720 80 80. De har öppet måndag – fredag klockan 7-20, lördag och söndag klockan 9-17. Adressen är Färdtjänsten, box 30 130, 104 25 Stockholm www.fardtjansten.sll.se

Kostnadsfria blöjor

Möjlighet finns, efter särskild bedömning av läkare eller uroterapeut att få blöjor kostnadsfritt för barn och ungdom upp till 18 år. Från och med 18 års ålder kostar det 200 kr/år. Denna avgift ingår i högekostnadsskyddet för sjukvård. För mer information om detta och även andra sjukvårdsartiklar kontakta distriktssköterskan.

Åtgärdsprogram i skolan

Skolan är skyldig att göra ett åtgärdsprogram om en elev behöver särskilda stödåtgärder. Ett åtgärdsprogram ska beskriva vilket stöd en elev behöver. Där ska stå vem som ska göra vad. Det ska också stå hur och när man ska följa upp och utvärdera åtgärderna. Elev och föräldrar skall ges möjlighet att vara med när åtgärdsprogrammet görs.

Beslut om åtgärdsprogram samt beslut om att åtgärdsprogram inte ska utarbetas kan överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. På beslut om åtgärdsprogram ska det finnas information om hur man gör för att överklaga.

På Skolverkets webbplats www.skolverket.se hittar du styrdokument som reglerar barnomsorg och skola.

Studiehjälp

Studiebidrag

Du som går på gymnasiet, folkhögskola eller komvux och är under 20 år kan från 16 års ålder få studiebidrag. Studiebidraget betalas ut för september – december och januari – juni, det vill säga 10 månader om året. Du behöver inte ansöka om studiebidraget om du studerar i Sverige.

Extra tillägg och inackorderingstillägg

Om din familj har låga inkomster kan ni ansöka om extra tillägg. Det finns också ett inackorderingstillägg att söka om du inte kan bo hemma när du studerar. Du kan hitta mer information om studiehjälp på Centrala studiestödsnämndens webbplats, www.csn.se

Rg-bidrag

Ett annat bidrag som finns att ansöka om är Rg-bidrag. Det är för dig som går på ett riksgymnasium. Det finns riksgymnasium för elever som är döva eller hörselskadade samt för elever som har stora rörelsehinder. Sykokonsulenten på din skola kan berätta mer om riksgymnasierna.

Se även förlängt barnbidrag på sid 11.

Tandvård

För barn och ungdom är allmäntandvård gratis till och med det år man fyller 19 år. Efter 19 års ålder kan personer som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) få ekonomiskt stöd för tandvård. Det krävs ett tandvårdsstödsintyg från kommunens LSS-handläggare eller biståndshandläggare.

Tandvårdsstödsintyget ger rätt till nödvändig tandvård för samma avgift som för öppenvårdsbesök inom hälso- och sjukvården. Med nödvändig tandvård menas tandvård som krävs för att kunna äta och vara smärtfri. Avgiften ingår i högkostnadsskyddet för öppen hälso- och sjukvård, det vill säga du behöver inte betala mer än för närvarande 900 kronor under en 12-månaders-period.

De personer som är berättigade till tandvårdsstödsintyget har också rätt att få munhälsobedömning och individuell rådgivning. Detta är kostnadsfritt för patienten.

Särskilda tandvårdsinsatser som led i en sjukdomsbehandling

Även för personer som har behov av särskilda tandvårdsinsatser som ett led i en sjukdomsbehandling kan avgiftsbestämmelserna för öppenvårdsbesök inom hälso- och sjukvården gälla. Ofta krävs då remiss från läkare.

Mer information

I Stockholms läns landsting är det tandvårdsenheten som ansvarar för administrationen av tandvårdsstödet. Vill du ha mer information kan du ringa dit, tel. 08-123 133 00, telefontid måndag-fredag klockan 9-11 och 13-15. Du kan läsa om tandvårdsstödet på www.vardguiden.se

Vårdguiden

Vårdguiden informerar om vård, hälsa och omsorg i Stockholms län. Vårdguiden finns på nätet, som telefontjänst och som tidning för dig som bor i länet. På Vårdguidens webbplats finns adresser och telefonuppgifter till vårdcentraler, information om avgifter, högkostnads-skydd, vårdgarantier, sjukdomar etc. Här kan du också ställa frågor om funktionshinder. www.vardguiden.se

Du kan ringa till Vårdguidens telefontjänst för sjukvårdsrådgivning eller för allmän information om hälso- och sjukvården i länet, telefon 08-320 100 (dygnet runt). Det finns en särskild sjukvårdsrådgivning om barn.

Vårdguiden har också sjukvårdsrådgivning på arabiska, telefon 08-528 528 38.

Om du är döv, hörselskadad eller har talsvårigheter kan du ringa den rikstäckande sjukvårdsupplysningen via texttelefon, telefon 0771-11 77 99. Sjukvårdsrådgivningen är kostnadsfri och har öppet dygnet runt.

Barnkonventionen

Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter innehåller 54 artiklar och omfattar varje människa under 18 år. Enligt barnkonventionen har alla barn och ungdomar bland annat:

- rätt till bästa möjliga hälsa, bra hälso- och sjukvård och habilitering
- rätt till utbildning som utvecklar varje individs fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och psykisk och fysisk förmåga
- rätt till vila, lek och fritidsaktiviteter.

Ansvar för att konventionens krav förverkligas ligger i första hand på regeringen, men alla vuxna har ett ansvar. Svenska domstolar är inte bundna av Barnkonventionens regler såsom av svensk lag. Konventionens artiklar ska emellertid fungera som riktlinjer när nya lagar stiftas. I konventionen finns speciella rättigheter bland annat för barn med funktionsnedsättning. De speciella reglerna för barn och ungdomar med funktionsnedsättning finns samlade i artikel 23.

Artikel 23

1. ”Konventionsstaterna erkänner att ett barn med fysiskt eller psykiskt handikapp bör åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållanden som säkerställer värdighet, främjar självförtroende och möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället.
2. Konventionsstaterna erkänner det handikappade barnets rätt till särskild omvårdnad och skall, inom ramen för tillgängliga resurser, uppmuntra och säkerställa att det berättigade barnet och de som ansvarar för dess omvårdnad får ansökt bistånd som är lämpligt med hänsyn till barnets tillstånd och föräldrarnas förhållanden eller förhållandena hos andra som tar hand om barnet.

3. Med hänsyn till att ett handikappat barn har särskilda behov skall det bistånd som lämnas enligt punkt 2 i denna artikel vara kostnadsfritt, då så är möjligt, med beaktande av föräldrarnas ekonomiska tillgångar eller de ekonomiska tillgångarna hos andra som tar hand om barnet och skall syfta till att säkerställa att det handikappade barnet har effektiv tillgång till och erhåller undervisning och utbildning, hälso- och sjukvård, habilitering, förberedelse för arbetslivet och möjligheter till rekreation på ett sätt som bidrar till barnets största möjliga integrering i samhället och individuella utveckling, innefattande dess kulturella och andliga utveckling.
4. Konventionsstaterna skall i en anda av internationellt samarbete främja utbyte av lämplig information på området för förebyggande hälsovård och medicinsk, psykologisk och funktionell behandling av handikappade barn, innefattande spridning av och tillgång till information om habiliteringsmetoder, skol- och yrkesutbildning, i syfte att göra det möjligt för konventionsstater att förbättra sina möjligheter och kunskaper och vidga sin erfarenhet på dessa områden. Särskild hänsyn skall härvid tas till utvecklingsländernas behov”.

Mer om barnkonventionen kan du läsa på UNICEF:s webbplats www.unicef.se

Du kan också beställa informationsmaterial från Barnombudsmannen, tel. 08-692 29 50 eller Rädda Barnen, tel. 08-698 90 00.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning gäller i Sverige från januari 2009. Konventionens syfte är att personer med funktionsnedsättning ska få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda utan hinder. Konventionen fokuserar på icke-diskriminering och visar på nödvändiga åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska kunna ta del av sina medborgerliga rättigheter.

Till konventionen hör även ett fakultativt (frivilligt) protokoll som innebär att den enskilde har möjlighet att klaga till FN:s internationella kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning om han eller hon anser att hans eller hennes rättigheter är kränkta.

FN:s standardregler

År 1993 antog FN 22 standardregler som beskriver det ansvar FN:s medlemsländer har för att människor med funktionsnedsättningar ska uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället. Reglerna ger konkreta förslag på vad ett land kan göra för att ta bort hinder för personer med funktionsnedsättningar och skapa ett mera tillgängligt samhälle. Sveriges regering har deklarerat att de vill verka för att omsätta standardreglerna i praktisk handling. Reglerna är dock inte juridiskt bindande.

Texten i FN-konventionen och standardreglerna kan du hitta på regeringens webbplats **www.regeringen.se**

Adresser och telefonnummer

Telefonnummer till habiliteringscentren,

Habiliteringscenter Flemingsberg för barn, 08-123 356 00

Habiliteringscenter Haninge för barn, 08-123 356 20

Habiliteringscenter Järva för barn, ungdom & vuxna, 08-123 353 20

Habiliteringscenter Liljeholmen för barn, ungdom & vuxna, 08-123 353 50

Habiliteringscenter Nacka för barn, ungdom & vuxna, 08-123 356 60

Habiliteringscenter Norrtull för barn, 08-123 354 10

Habiliteringscenter Norrtälje för barn, ungdom & vuxna, 0176-32 74 70

Habiliteringscenter Sollentuna för barn, 08-123 359 00

Habiliteringscenter Sollentuna för ungdom & vuxna, 08-123 359 30

Habiliteringscenter Stockholm för ungdom & vuxna, 08-123 352 00

Habiliteringscenter Södermalm för barn, 08-123 352 40

Habiliteringscenter Södertälje för barn, ungdom & vuxna, 08-123 357 00

Habiliteringscenter Tullinge för ungdom & vuxna, 08-123 357 40

Habiliteringscenter Mörby för barn, 08-123 358 00

Habiliteringscenter Mörby för ungdom & vuxna, 08-123 358 50

Inriktning Autism och Aspergers syndrom

Autismcenter för små barn, 08-123 354 50

Autismcenter för barn & ungdom, 08-123 355 60

Autismcenter för vuxna, 08-123 355 70

Aspergercenter barn, ungdom och vuxna, 08-123 355 00

Habiliteringsenheter på skolor

Habiliteringsenheten vid Råsundaskolan, 08-123 359 44, -45, -46, -47

Habiliteringsenheten vid Skanskvarnsskolan, 08-123 352 81

Habiliteringsenheten vid Djupdalsskolan, 08-123 359 38, -39, -40, 41

Habiliteringen Österholm, 08-123 354 00, -04

Habiliteringsenheten Riksgymnasiet Skärholmen, 08-123 353 00

Länsövergripande verksamheter inom Habilitering & Hälsa

ADHD-center, 08-123 355 30

Datateket, 08-123 351 22

Dövblindteamet för barn, ungdomar och vuxna, 08-123 351 80,

texttelefon 08-123 496 50, e-post dovblindteamet@sll.se

Dövteamet för vuxna barndomsdöva, 08-123 351 80

texttelefon 08-123 496 50, e-post dovteamet@sll.se

Hjärnskadecenter, 08-123 351 01

Händelseriket Korallen, 08-123 351 30

Händelseriket Lagunen, 08-123 351 31

Klara Mera – center för kognitivt stöd, 08-123 351 50

Kommunikationsenheten, 08-123 351 32

Kris- och samtalsmottagningen för anhöriga, 08-123 351 00

PUFFA träningscenter, 08-123 351 55

Psykoterapimottagningen Linden för vuxna, 08-123 350 80

Slingan, 08-123 351 31

Spädbarnsverksamheten Tittut, 08-123 350 75

Språkoteket, 08-123 351 24

UNG, 08-123 351 75

Forum Funktionshinder

Biblioteket, 08-123 350 30

Rådgivningen, 08-123 350 10, texttelefon 08-123 350 40

Utbildningen, 08-123 350 20

Verksamheten Ovanliga diagnoser, 08-123 350 23

Länsövergripande verksamhet inom BUP

Psykoterapimottagningen för barn och unga med funktionshinder är numera integrerad i BUP:s konsultenhet:

Konsultteam Sachsska barn- och ungdomssjukhuset, 08-616 40 80

Konsultteam Astrid Lindgrens barnsjukhus, 08-517 772 04

Konsultteam Karolinska sjukhuset Huddinge, 08-585 857 99

BUP-team för döva och hörselskadade, 08-514 526 50, bildtelefon:
bup.marie.giron@sip.omnitor.se

BUP Signal, specialenhet för barn och ungdomar med autismspekt-
rumstörning /tvångsbeteende, 08-514 531 50

Myndigheter

Diskrimineringsombudsmannen, 08-120 20 700, www.do.se

Handisam, 08-600 84 00, www.handisam.se

Justitieombudsmannen-JO, 08-786 40 00, texttelefon 08-786 61 15,
www.jo.se

Socialstyrelsen, 075-247 30 00, www.sos.se

Patientnämnden, 08-690 67 00, www.patientnamndenstockholm.se

Telefonnummer till kommunerna i Stockholms län

Botkyrka kommun, 08-530 610 00, www.botkyrka.se

Danderyds kommun, 08-568 910 00, www.danderyd.se

Ekerö kommun, 08-560 391 00, www.ekero.se

Haninge kommun, 08-606 70 00, www.haninge.se

Huddinge kommun, 08-535 300 00, www.huddinge.se

Järfälla kommun, 08-580 285 00, www.jarfalla.se

Lidingö kommun, 08-731 30 00, www.lidingo.se

Nacka kommun, 08-718 80 00, www.nacka.se

Norrtälje kommun, 0176-710 00, www.norrtalje.se

Nykvarns kommun, 08-555 010 00, www.nykvarn.se

Nynäshamns kommun, 08-520 680 00, www.nynashamn.se

Salems kommun, 08-532 598 00, www.salem.se

Sigtuna kommun, 08-591 260 00, www.sigtuna.se

Sollentuna kommun, 08-579 210 00, www.sollentuna.se

Solna stad, 08-734 20 00, www.solna.se

Stockholms stad, Kontaktcenter, 08-508 00 508, www.stockholm.se

Sundbybergs stad, 08-706 80 00, www.sundbyberg.se

Södertälje kommun, 08-523 010 00, www.sodertalje.se

Tyresö kommun, 08-578 291 00, www.tyreso.se

Täby kommun, 08-555 590 00, www.taby.se

Upplands-Bro kommun, 08-581 690 00, www.upplands-bro.se
Upplands-Väsby kommun, 08-590 970 00, www.upplandsvasby.se
Vallentuna kommun, 08-587 850 00, www.vallentuna.se
Vaxholms stad, 08-541 708 00, www.vaxholm.se
Värmdö kommun, 08-570 470 00, www.varmdo.se
Österåkers kommun, 08-540 810 00, www.osteraker.se

Anteckningar

A series of 20 horizontal dotted lines for taking notes.

Forum Funktionshinder – ett informationscenter
med bibliotek, rådgivning, kurser och arrangemang.

Kontakta oss om du vill få denna broschyr
i alternativt format; storstil, e-text,
punktskrift, inläst eller teckentolkad.

Vi vill gärna veta vad du tycker om broschyren.
Mejla till forumfunktionshinder@sll.se eller ring
08-123 350 10, texttelefon 08-123 350 40.

Forum Funktionshinder

- Tideliussgatan 12
- Box 170 56, 104 62 Stockholm
- 08-123 350 10 08-123 496 32
- Texttelefon: 08-123 350 40
- forumfunktionshinder@sll.se
- www.handikappupplysningen.se
- www.forumfunktionshinder.se